

Pressiteade
Luxembourg, 13. november 2019

ELi audiitorite sõnul tuleks rände haldamisel Kreekas ja Itaalias võtta meetmeid erinevuste kõrvaldamiseks

Euroopa Kontrollikoja uue aruande kohaselt peaks EL tõhustama meetmeid rändajate varjupaiga, ümberpaigutamise ja tagasisaatmise valdkonnas, et paremini täita oma toetuse eesmärgid. Hädaolukorras ümberpaigutamise kavad ei saavutanud oma eesmärgid ja täitsid vaid osaliselt oma peamise eesmärgi leevendada survet Kreekale ja Itaaliale. Hoolimata varjupaigataotluste menetlemise suutlikkuse suurenemisest mõlemas riigis, on menetlemisajad endiselt pikad ja esineb kitsaskohti, samal ajal kui ebaseaduslike rändajate tagasisaatmist tehakse kogu ELis endiselt vähe ja see on problemaatiline.

EL on viimastel aastatel kogenud enneolematut rändetaset, mis jõudis haripunkti 2015. aastal ja tõi eelkõige Kreekas ja Itaalias kaasa varjupaigataotluste arvu suurenemise. Kriisiga toimetulekuks lõi EL esmase vastuvõtu keskused, võttis kasutusele ajutised ümberpaigutamiskavad ja suurendas oma rahalist toetust. Audiitorid uurisid, kas mõlemale riigile antud ELi toetus ja ümberpaigutamiskavad saavutasid oma eesmärgid ning kas varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlused olid tõhusad ja kiired.

„ELi rände haldamine Kreekas ja Itaalias oli asjakohane, kuid ei ole saavutanud oma täielikku potentsiaali,“ ütles aruande eest vastutav Euroopa Kontrollikoja liige Leo Brincat. „Eesmärkide ja tulemuste vaheliste erinevuste käsitlemist tuleb tõhustada.“

Audiitorid leidsid, et uuritud **ELi toetusmeetmed** vastasid kindlakstehtud vajadustele, kuid enamik projekte ei olnud oma eesmärgid täielikult saavutanud. Rändajate registreerimine ja sõrmejälgede võtmine on märgatavalt paranenud, kuid olukord Kreeka **esmase vastuvõtu keskustes** on endiselt äärmiselt kriitiline nii suutlikkuse kui ka saatjata alaealiste olukorra poolest. ELi Varjupaigaküsimuste Tugiameti (EASO) tegevus kannatas endiselt riiklike ekspertide nappuse all, samal ajal kui ELi rannikuvalveamet (Frontex) oli Itaalia esmase vastuvõtu keskustesse lähetanud vajalikust rohkem töötajaid, kuid keskused olid kas täiesti või peaaegu tühjad.

Esialgsest eesmärgist (160 000 rändajat) leppisid ELi liikmesriigid õiguslikult kokku 98 256 rändaja **ümberpaigutamises**. Ümber paigutati aga ainult 34 705 inimest (21 999 Kreekast ja 12 706 Itaaliast). Audiitorite sõnul olid kavad puudulikud peamiselt seetõttu, et potentsiaalselt

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Aruanne on tervikuna kättesaadav aadressil eca.europa.eu

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ümberpaigutamistingimustele vastavate registreeritud rändajate osakaal oli väga väike, sest kummagi riigi ametiasutused ei suutnud esialgu tuvastada kõiki potentsiaalseid kandidaate ja suunata neid edukalt ümberpaigutamise taotlemisele. Pärast rändajate ümberpaigutamiseks registreerimist andsid jõupingutused paremaid tulemusi. Sellegipoolest täheldasid audiitorid ümberpaigutamisprotsessis mitmeid tegevusalaseid puudusi.

Kreekas ei olnud **varjupaigataotluste** suurem menetlemissuutlikkus ikka veel piisav, et tulla toime kasvava mahajäämusega. 2016. aasta ELi-Türgi avaldusel on olnud suur mõju saabujatele. Selle avalduse nurgakivi – varjupaigataotluste läbivaatamiseks kiirkorras tehtav piirimenetlus – ei ole aga piisavalt kiire. Paari päeva asemel kulus 2018. aastal taotluse esitamisest kuni esimese astme otsuse tegemiseni keskmiselt 215 päeva. Viivituste üks peamine põhjus oli asjaolu, et Kreeka saartel oli puudus haavatavuse hindamiseks vajalikest arstidest. Kiirendatud ja tavapärase menetluste puhul oli olukord veelgi keerulisem, kuna vestluste toimumise ajad ulatuvad vastavalt 2021. või 2023. aastasse. Lisaks suunatakse suur hulk esimese astme negatiivseid otsuseid juba niigi ülekoormatud edasikaebamisetappi.

Itaalia on praegu piisav menetlemissuutlikkus, et tegeleda esimeses astmes järsult vähenenud saabujate ja varjupaigataotlustega, kuid seal puudub suutlikkus menetleda nii suurt kaebuste hulka. 2015. aastal esitatud varjupaigataotlustel kulus keskmiselt üle 4 aasta, et jõuda lõpliku apellatsioonietapini. Audiitorid hoiatavad, et õigusasutuste toetamisest saab tõenäoliselt Itaalia varjupaigasüsteemi kõige tungivam vajadus.

Mõlemas riigis, nagu ka ELis tervikuna saadetakse võrreldes tehtud **tagasisaatmisotsustega** tagasi palju vähem rändajaid. Peamised põhjused on pikad varjupaigamenetlused, integreeritud tagasisaatmise haldamise süsteemide puudumine, tagasisaatmisotsuste vastastikuse tunnustamise või süstemaatilise registreerimise puudumine, kinnipidamiskeskuste ebapiisav suutlikkus, keeruline koostöö rändajate päritoluriigiga ja asjaolu, et rändajad lihtsalt põgenevad, kui nende tagasisaatmisotsus on tehtud.

Audiitorid andsid Euroopa Komisjonile ja kahele asutusele soovitusi, et

- kasutada saadud kogemusi mis tahes tulevase vabatahtliku ümberpaigutamise mehhanismi jaoks;
- tugevdada erakorralise toetuse, varjupaigasüsteemide ja tagasisaatmismenetluste haldamist;
- suurendada EASO toetust varjupaigamenetlustele ning kohandada Frontexi toetust tagasisaatmisele ja ekspertide lähetamist.

Toimetajatele

Lisaks Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) 2014.–2020. aasta riiklike programmide raames Kreekale eraldatud 328 miljonile eurole ja Itaaliale eraldatud 394 miljonile eurole oli EL 2019. aastaks AMIFist eraldanud Kreekale 703 miljonit eurot ja Itaaliale 122 miljonit eurot erakorralist abi.

Kohustuslikud ajutised ümberpaigutamiskavad kehtestati kahe nõukogu otsusega 2015. aasta septembris ja need viidi ellu ajavahemikul 24. märtsist 2015 kuni 26. septembrini 2017. Kavade kehtivusperioodil ümber paigutatud rändajad moodustasid kõigist varjupaigataotlejatest ligikaudu 4% Itaalias ja ligikaudu 22% Kreekas. Ühendkuningriik ja Taani kasutasid

loobumisvõimalust ning Ungari ja Poola ei paigutanud ühtegi rändajat. Alalise ümberpaigutamissüsteemi suhtes ei ole veel üksmeelt saavutatud. ELi lahkumise ettekirjutuse saanud kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise määr oli 2018. aastal ca 40% ning nii Kreekas kui ka Itaalias ca 20%. Tagasisaatmise määr väljaspool Euroopat asuvatesse riikidesse oli veelgi madalam.

Eriaruanne nr 24/2019: „Varjupaigaküsimused, rändajate ümberpaigutamine ja tagasisaatmine: eesmärkide ja tulemuste vaheliste erinevuste käsitlemist tuleb tõhustada“ on kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu) ELi 23 keeles. 2017. aastal avaldasid audiitorid [aruande](#) rändajate esmase vastuvõtu keskuste kohta Kreekas ja Itaalias.

Pressikontakt:

Damijan Fišer – e-post: damijan.fiser@eca.europa.eu

Tel (+352) 4398 45410 Mobiil +352 621 55 22 24